

دانشکده ی معماری و شهرسازی گروه معماری

پایان نامه

جهت اخذ درجه ی کارشناسی ارشد

معماری / معماری

عنوان:

طراحی مجتمع تفریحی-گردشگری ساحل در حاشیه دریای خزر

پژوهشگر:

نغمه نوری

استاد راهنما:

دکتر بهادر زمانی

استاد مشاور:

دکتر محمد باقری

پروردگارا!

به پیشگاه پاک و مقدس تقدیم می دارم...

که بندگی فقط و فقط تو را سزد...

آنچه داده ای بیش از شایستگی ام است...

گرچه در خور بخشندگی توست...

خدای را بسی شاکرم که از روی کرم پدر و مادری فداکار نصیب ساخته تا در سایه وجودشان بیسایم و از ریشه آنها شاخ و برگ گیرم. والدینی که بودنشان تاج افتخاری است بر سرم و نامشان دلیلی است بر بودنم

...

تقدیم به پدر و مادر مهربان و عزیزم که برای رشد و بالندگی ام عاشقانه مشقات زندگی را پذیرا شدند

تقدیم به زیباترین غزل که با آوازش غزل غزل صدا می شوم....

تقدیم به همه کسانی که مرا در این راه یاری نمودند

این صفحه بهترین فرصت مکتوبی است که از تمامی معلمان دلسوزم تشکری هرچند ناچیز داشته باشم از اولین معلمی که نخستین حرف الفبا را به من آموخت، تا به امروز که این دفتر را به یاری معلمان دیگر بستم.

اساتید ارجمند، آقای دکتر بهادر زمانی و آقای دکتر محمد باقری

و با سپاس از تمامی اساتید محترم دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه هنر اسلامی تبریز، که بنده آموخته های خود را مدیون این عزیزان می باشم.

تعهد اصالت و رعایت حقوق دانشگاه

اینجانبنغمه نوری.....دانشجوی رشته ی.....معماری.....
دانشکده..معماری و شهرسازی .. با شماره ی دانشجویی۹۰۱۳۰۲۱۴.....و نویسنده ی
پایان نامه ی ...طراحی مجتمع تفریحی-گردشگری ساحل در حاشیه دریای خزر...مسئولیت
صحت و اصالت تمام مندرجات پایان نامه ی تحصیلی خود را برعهده می گیرم و اقرار می
نمایم تمامی مراحل تهیه ی آن با احترام به اصل امانت می باشد و چنانچه در هر مرحله ای
خلاف آن ثابت گردد،کلیه ی عواقب ناشی از محرومیت ها و سلب امتیازات کسب شده به
جهت ارایه ی پایان نامه ی مخدوش، بر عهده ی اینجانب خواهد بود.

نام و نام خانوادگی

امضا

تاریخ

مالکیت نتایج و حق نشر

تمامی حقوق مادی و معنوی این پایان نامه تحصیلی متعلق به دانشگاه هنر اسلامی تبریز است و هر
گونه نقل مطالب با ذکر نام دانشگاه هنر اسلامی تبریز، نام استاد راهنما و دانشجو بلامانع است.
تمامی حقوق مادی و معنوی این پایان نامه تحصیلی و محصولات آن (کتاب، برنامه های رایانه ای و
تجهیزات ساخته شده) متعلق به دانشگاه هنر اسلامی تبریز می باشد. این مطلب باید به نحو مقتضی در تمامی
تولیدات اشاره شده ذکر شود.

دانشجویان در صورتی می توانند نسبت به چاپ مقاله ی مستخرج از پایان نامه ی خود اقدام کنند که مقاله
به تأیید استاد راهنما رسیده باشد. همچنین به هنگام چاپ مقاله ذکر نام استاد راهنما و مشاور ضروری
است. عدم رعایت هریک از موارد فوق موجب پیگرد قانونی است.

« اداره ی امور آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه »

بسمه تعالی
مشخصات رساله/پایان نامه تحصیلی دانشجویی
چکیده پایان نامه

عنوان پایان نامه: طراحی مجتمع تفریحی-گردشگری ساحل در حاشیه دریای خزر

استاد راهنما: دکتر بهادر زمانی

استاد مشاور: دکتر محمد باقری

نام دانشجو: نغمه نوری

شماره دانشجویی: ۹۰۱۳۰۲۱۴ کارشناسی ارشد دکتری تعداد صفحات: ۱۵۷

دانشکده: معماری و شهرسازی گروه: معماری تاریخ دفاع: ۹۲/۷/۲۱ تاریخ تصویب:

چکیده:

امروزه صنعت گردشگری یکی از پر رونق ترین روشهای در آمد زایی برای کشورهای گوناگون به شمار می آید. با سرمایه گذاری در بخش صنعت توریسم و ایجاد قطب گردشگری و با استفاده از پتانسیل گردشگری مناطق و تعبیه امکانات تفریحی متناسب با آن می توان به سودی سرشار دست یافت.

مطالعه ای که توسط سازمان ملل متحد در مورد تأثیر گردشگری بر کشورهای در حال توسعه انجام گرفته نشان داده است که با وجود اینکه صنعت گردشگری موجب شکوفایی اقتصادی کشورها و مناطق میزبان می شود و مبادلات فرهنگی را قوت می بخشد، متأسفانه از طرف دیگر موجب خللهای اجتماعی و زیست محیطی نیز می گردد.

از آنجایی که کشور ایران جزء پنج کشور برتر جهان از لحاظ پتانسیل اکوتوریستی و تنوع اقلیمی می باشد، بنابراین این پژوهش تلاش دارد تا در راستای ارتقای مناطق اکوتوریستی گام بردارد. توسعه اکوتوریسم نیازمند زیرساخت خدماتی با شرایط ویژه مانند مجموعه های گردشگری، تفریحی، اقامتی و... است که می بایست در مناطق اکوتوریستی طراحی و احداث شوند.

این پژوهش تلاش دارد تا راهکارهای معمارانه جهت توسعه و ساخت این نوع مجموعه ها را پیشنهاد نماید و در نهایت در طرح یک نمونه موردی آنها را بکار گیرد. طراحی مجموعه ای تفریحی-گردشگری جهت زیست و اسکان محدود، به منظور جذب گردشگر با رویکرد اکوتوریسم در بابلسر، موضوع اصلی این پژوهش است. در این راستا بکارگیری معماری بومی از یک سو و بهره گیری از آخرین دستاوردها و استانداردهای نوین جهان از سوی دیگر که در ایران قابل اجرا باشد، از اهداف این پروژه می باشد.

کلید واژه: گردشگری، اکوتوریسم، معماری بومی، طبیعت، معماری پایدار، اکوتوریسم پایدار

امضای استاد راهنما:

تاریخ

امضاء

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه	۱
فصل اول: کلیات	
۱-۱: شرح موضوع	۴
۲-۱: اهمیت، ضرورت و کاربرد تحقیق	۵
۳-۱: اهداف طرح	۶
۴-۱: سوالات پژوهش و روش انجام پروژه	۷
۵-۱: ساختار پایان نامه	۸
فصل دوم: مبانی نظری	
مقدمه	۹
۱-۲: تفرج و گردشگری ساحلی	۹
۲-۲: عوامل موثر در توسعه گردشگری ساحلی	۱۱
۳-۲: اثرات گردشگری	۱۲
۱-۳-۲: انواع اثرات زیست محیطی گردشگری	۱۳
۱-۳-۲-۱: اثرات مثبت	۱۴
۲-۳-۲-۱: اثرات منفی	۱۵
۲-۳-۲: اثرات فرهنگی-اجتماعی گردشگری	۱۷
۴-۲: اکوتوریسم	۱۹
۱-۴-۲: توریسم و اکوتوریسم در ایران	۲۱
۱-۴-۲-۱: توریسم در ایران	۲۱

- ۲۲ ۲-۱-۴-۲: اکوتوریسم در ایران
- ۲۳ ۲-۴-۲: مولفه های سازنده اکوتوریسم
- ۲۴ ۱-۲-۴-۲: محیط طبیعی
- ۲۴ ۲-۲-۴-۲: اکوتوریست
- ۲۴ ۳-۲-۴-۲: عرضه کننده خدمات (جامعه بومی)
- ۲۵ ۴-۲-۴-۲: اکولوژی
- ۲۷ ۱-۴-۲-۴-۲: زیبایی و اکولوژی
- ۲۹ ۲-۴-۲-۴-۲: معماری اکولوژیک
- ۲۹ ۳-۴-۲: انواع اکوتوریسم
- ۲۹ ۱-۳-۴-۲: ظرفیت های (توانایی) اکوتوریسم
- ۲۹ ۴-۴-۲: اکوتوریسم پایدار
- ۳۳ ۵-۴-۲: چهار اصل حاکم بر اکوتوریسم پایدار
- ۳۳ ۶-۴-۲: سطوح مدیریت اکوتوریسم پایدار
- ۳۴ ۷-۴-۲: الگوهای رفتاری (انسان)-محیطی (زیست بوم) اکوتوریسم پایدار
- ۳۶ ۱-۷-۴-۲: الگوی تعاملی اکوتوریست-محیط زیست
- ۳۸ ۲-۷-۴-۲: الگوی تعاملی جوامع بومی-محیط زیست:
- ۳۹ ۳-۷-۴-۲: الگوی تعاملی اکوتوریست-جوامع بومی
- ۴۲ ۸-۴-۲: اکوتوریسم پایدار و معماری
- ۴۲ ۱-۸-۴-۲: ضوابط پایداری
- ۴۴ ۲-۸-۴-۲: معماری پایدار
- ۴۴ ۱-۲-۸-۴-۲: فلسفه و مبانی طراحی معماری پایدار

- ۴۵ ۲-۲-۸-۴: جنبه های پایدار کننده معماری-ساختمان
- ۴۵ ۳-۸-۴-۲: پایداری محیطی-اکولوژیکی
- ۴۶ ۱-۳-۸-۴-۲: توجه به شرایط آب و هوایی و اقلیمی-معماری همساز با اقلیم
- ۴۷ ۲-۳-۸-۴-۲: منابع انرژی طبیعی مورد استفاده
- ۴۸ ۴-۸-۴-۲: پایداری اجتماعی-فرهنگی
- ۴۹ ۵-۸-۴-۲: پایداری اقتصادی
- ۵۱ ۶-۸-۴-۲: اصول اولیه طراحی پایدار
- ۵۲ ۱-۶-۸-۴-۲: طبیعت به عنوان راهنمای طراحی
- ۵۵ ۲-۶-۸-۴-۲: استفاد از طبیعت
- ۵۷ ۳-۶-۸-۴-۲: الگوی مکانیابی و بارگذاری سایت
- ۵۸ ۹-۴-۲: زمینه گرایی
- ۵۹ ۱-۹-۴-۲: زمینه کالبدی
- ۶۲ ۲-۹-۴-۲: زمینه تاریخی
- ۶۲ ۱-۲-۹-۴-۲: سنت گرایی
- ۶۲ ۲-۲-۹-۴-۲: نو-سنت گرایی
- ۶۳ ۳-۹-۴-۲: زمینه اجتماعی-فرهنگی
- ۶۶ ۵-۲: جمع بندی مبانی نظری و استخراج اصول حاکم بر طرح
- ۶۶ ۱-۵-۲: طراحی دوستدار محیط
- ۶۶ ۲-۵-۲: پایداری زیست محیطی

۶۶ ۱-۲-۵-۲: همساز با اقلیم

۶۶ ۲-۲-۵-۲: انرژی کارایی

۶۶ ۳-۵-۲: پایداری اجتماعی و فرهنگی

فصل ۳: تحلیل نمونه ها

۶۷ ۱-۳: ساحل دریای خزر، باکو

۶۸ ۲-۳: استراحتگاه ساحلی واقع در بالای اندونزی ۱۹۹۴-۱۹۹۱

۷۱ ۳-۳: مجموعه کاتماکو، مکزیک

۷۳ ۴-۳: پیشنهادات

فصل ۴: آشنایی با مکان پروژه

۷۴ ۱-۴: وضعیت جغرافیایی و مورفولوژی بابلسر

۷۴ ۱-۱-۴: موقعیت مکانی و وسعت

۷۴ ۲-۱-۴: منابع طبیعی

۷۵ ۳-۱-۴: رودها

۷۶ ۴-۱-۴: پوشش گیاهی آبی

۷۷ ۵-۱-۴: پوشش نباتی

۷۷ ۶-۱-۴: جانوران

۷۷ ۷-۱-۴: وضعیت خاکشناسی

۷۷ ۲-۴: اطلاعات اجتماعی اقتصادی بابلسر

۷۷ ۱-۲-۴: جمعیت شهر بابلسر

۷۸ ۲-۲-۴: ویژگی های اقتصادی شهر بابلسر

۷۸ ۳-۲-۴: مسائل فرهنگی و جاذبه های توریستی شهر

- ۷۹ بافت: ۴-۲-۴
- ۸۰ بررسی وضعیت آب و هوایی و اقلیم بابلسر: ۳-۴
- ۸۱ بررسی وضعیت دمایی: ۱-۳-۴
- ۸۱ رطوبت نسبی: ۲-۳-۴
- ۸۲ توزیع زمانی و مکانی بارش: ۳-۳-۴
- ۸۳ بررسی جریان باد: ۴-۳-۴
- ۸۳ روند تغییرات فصلی و ماهانه جریان باد در ایستگاه سینوپتیک بابلسر: ۵-۳-۴
- ۸۵ نسیم در دریا و خشکی: ۶-۳-۴
- ۸۷ بادهای محلی: ۷-۳-۴
- ۸۷ گیله وا: ۱-۷-۳-۴
- ۸۷ دشت وا: ۲-۷-۳-۴
- ۸۷ گرمیچ: ۳-۷-۳-۴
- ۸۸ نتایج حاصله از جدول مخلوط: ۴-۷-۳-۴
- ۸۹ نمودار آسایش اولگی: ۸-۳-۴
- ۹۰ تحلیل نمودار آسایش اولگی: ۱-۸-۳-۴
- ۹۲ تحلیل جدول زیست-اقلیمی ساختمانی (گیونی): ۹-۳-۴
- ۹۴ معماری بومی منطقه: ۴-۴
- ۹۴ شرایط اقلیمی و تأثیر بر معماری: ۱-۴-۴
- ۹۵ راهکارهای طراحی در اقلیم معتدل و مرطوب: ۲-۴-۴
- ۹۵ تهویه و کوران هوا: ۱-۲-۴-۴
- ۹۷ فرم و جهت گیری ساختمان: ۲-۲-۴-۴

۹۸ ۴-۲-۲-۱: بام

۹۹ ۴-۲-۳: از دیگر ویژگی های معماری این منطقه

فصل ۵: تجزیه و تحلیل سایت

۱۰۰ ۵-۱: موقعیت زمین و انتخاب سایت مورد نظر

۱۰۱ ۵-۱-۱: سایت انتخابی اول

۱۰۱ ۵-۱-۲: مزایای سایت اول

۱۰۲ ۵-۱-۳: سایت انتخابی دوم

۱۰۲ ۵-۱-۴: مزایای سایت

۱۰۲ ۵-۱-۵: معایب سایت

۱۰۳ ۵-۲: گزینه انتخابی

۱۰۴ ۵-۲-۱: سایت انتخابی

۱۰۵ ۵-۲-۲: سلسله مراتب معابر

۱۰۵ ۵-۲-۳: هندسه و تناسبات و محور بندی سایت

۱۰۶ ۵-۲-۴: جهت تابش خورشید

۱۰۶ ۵-۲-۵: جهت وزش باد

۱۰۷ ۵-۲-۶: پوشش گیاهی

۱۰۷ ۵-۲-۷: شیب زمین و توپوگرافی سایت

۱۰۷ ۵-۲-۸: بررسی همجواری های سایت

۱۰۸ ۵-۲-۹: جمع بندی

۹۹ ۴-۲-۳: از دیگر ویژگی های معماری این منطقه

فصل ۶: ارائه راهکارها، استانداردها و برنامه فیزیکی

- ۱-۶: مقدمه ۱۰۹
- ۲-۶: ضوابط و استانداردها ۱۱۰
- ۱-۲-۶: برنامه ریزی سایت و عناصر آن ۱۱۰
- ۲-۲-۶: مکان یابی تفرجگاه ساحلی ۱۱۰
- ۳-۲-۶: برخی از اصول طراحی در کنار آب ۱۱۱
- ۳-۶: برنامه ریزی کالبدی طرح ۱۱۱
- ۱-۳-۶: رستوران ۱۱۲
- ۲-۳-۶: آمفی تئاتر ۱۱۳
- ۳-۳-۶: مرکز مطالعات ۱۱۳
- ۴-۳-۶: امور اداری و پشتیبانی مجموعه ۱۱۴
- ۵-۳-۶: فضاهای باز ۱۱۴
- ۱-۵-۳-۶: فوتبال ساحلی ۱۱۵
- ۲-۵-۳-۶: والیبال ساحلی ۱۱۵
- ۳-۵-۳-۶: تنیس روی میز ۱۱۵
- ۴-۵-۳-۶: فوتبال دستی ۱۱۵
- ۵-۵-۳-۶: بیلارد ۱۱۵
- ۶-۵-۳-۶: قایقرانی ۱۱۵
- ۶-۳-۶: عرض مسیرها ۱۱۶
- ۱-۶-۳-۶: شیب مسیر ۱۱۷
- ۲-۶-۳-۶: سطوح مسیرها ۱۱۷

۱۱۷ جنس سطوح ۳-۶-۳: ۳-۶-۳

۱۱۸ سکوهاى ماهیگیری ۷-۳-۶: ۷-۳-۶

۱۱۵ جمع بندى ۴-۶: ۴-۶

فصل ۷: روند طراحی و ارائه نقشه ها

۱۲۰ مقدمه ۱-۷: ۱-۷

۱۲۰ ایده طراحی ۲-۷: ۲-۷

۱۲۴ جمع بندى ۳-۷: ۳-۷

۱۲۵ ارائه نقشه ها ۴-۷: ۴-۷

۱۲۶ فهرست منابع ۱۲۶

۱۳۱ پیوست ۱ ۱۳۱

۱۳۵ پیوست ۲ ۱۳۵

۱۳۸ پیوست ۳ ۱۳۸

۱۵۳ پیوست ۳ ۱۵۳

۱۵۸ چکیده انگلیسی ۱۵۸

فهرست تصاویر

صفحه	عنوان
۱۱	تصویر ۱-۲: چهار زیرمنطقه موازی با ساحل، کریمی
۶۰	تصویر ۲-۲: رابطه بین بین و یانگک. تولایی ۱۳۸۰
۶۴	تصویر ۳-۲: مقطع طولی سایت پارک شفق و نحوه استفاده از شیب زمین در طراحی
۶۷	تصویر ۱-۳: ساحل دریای خزر باکو، حق پرست
۶۸	تصویر ۲-۳: مسیرهای دسترسی به ساحل، حق پرست
۶۸	تصویر ۳-۳: مسیرهای دسترسی به ساحل، حق پرست
۶۸	تصویر ۴-۳: سایت پلان هتل سرای بالی، Salazar Rellihan 2003, P 40
۶۹	تصویر ۵-۳: بلوک مهمانان در روز و شب، www.finesthotels.net
۶۹	تصویر ۶-۳: بلوک مهمانان در روز و شب، www.finesthotels.net
۶۹	تصویر ۷-۳: دید از کلوناد به رستوران، www.aquamarinediving.com
۷۰	تصویر ۸-۳: مقطعی از بلوک اقامتی، Salazar Rellihan 2003, P 41
۷۱	تصویر ۹-۳: سایت پلان مجموعه
۷۱	تصاویر ۱۰-۳ و ۱۱-۳ و ۱۲-۳: نماهایی از مجموعه
۷۲	تصاویر ۱۳-۳ و ۱۴-۳ و ۱۵-۳: دید پرنده و انسانی
۷۵	تصویر ۱-۴: اراضی جلگه‌ای و دشت
۷۶	تصویر ۲-۴: رودخانه بابلسر (بابلرود)
۹۶	تصویر ۳-۴: قرار گیری ساختمان در جهت اصلی باد به منظور ایجاد کوران مناسب تر
۹۶	تصویر ۵-۴: ایجاد کوران هوا با استفاده از پنجره
۹۸	تصویر ۶-۴: تناسبات بنا در اقلیم معتدل و مرطوب، کسمایی ۱۳۸۳: ۱۱۹
۹۹	تصویر ۷-۴: ایوان در شمال ساختمان
۱۰۰	تصویر ۱-۵: محل قرار گیری سایت های پیشنهادی در شهر بابلسر، طرح جامع بابلسر
۱۰۱	تصویر ۲-۵: سایت پیشنهادی اول، طرح جامع بابلسر
۱۰۲	تصویر ۳-۵: سایت پیشنهادی دوم، طرح جامع بابلسر
۱۰۴	تصویر ۶-۵: نقشه سایت انتخابی، طرح جامع بابلسر
۱۰۴	تصویر ۷-۵: عکس از سایت مورد نظر
۱۰۴	تصویر ۸-۵: دید از خیابان اصلی به سایت
۱۰۴	تصویر ۹-۵: دید از خیابان فرعی به سایت
۱۰۵	تصویر ۱۰-۵: سلسله مراتب معابر

- تصویر ۵-۱۱: هندسه و تناسبات سایت ۱۰۵
- تصویر ۵-۱۲: جهت تابش خورشید به مجموعه ۱۰۶
- تصویر ۵-۱۳: جهت وزش باد مطلوب و نامطلوب بر مجموعه ۱۰۶
- تصویر ۵-۱۴: پوشش گیاهی موجود در سایت ۱۰۷
- تصویر ۵-۱۵: پیست کارتینگ در شرق سایت ۱۰۸
- تصویر ۵-۱۶: رستورات شیلات در غرب سایت ۱۰۸
- تصویر ۵-۱۷: خیابان ۱۶ متری در جنوب سایت ۱۰۸
- تصویر ۶-۱: نحوه پهلوگیری قایق ها در مکان های مختلف، نویفرت: ۵۱۳ ۱۱۶
- تصویر ۶-۲: زیر سازی مناسب، www.bdaa.co.uk ۱۱۷
- تصویر ۶-۳: سکوی ماهیگیری یک نفره به همراه ضوابط اجرایی، www.bdaa.co.uk ۱۱۸
- تصویر ۷-۱: امواج ۱۲۱
- تصویر ۷-۲: آلترناتیو ۱ ۱۲۱
- تصویر ۷-۳: آلترناتیو ۲ ۱۲۱
- تصویر ۷-۴: آلترناتیو ۳ ۱۲۲
- تصویر ۷-۵: روند طرح در آلترناتیو ۳ ۱۲۲

فهرست جدول ها

صفحه	عنوان
۲۶	جدول ۲-۱: تعریف واژه اکولوژی از منظر منابع گوناگون، نگارنده
۱۰۳	جدول ۵-۱: نتایج بررسی گزینه های پیشنهادی
۱۱۲	جدول ۶-۱: برنامه فیزیکی رستوران، نگارنده
۱۱۳	جدول ۶-۲: برنامه فیزیکی آمفی تئاتر، نگارنده
۱۱۳	جدول ۶-۳: برنامه فیزیکی مرکز مطالعات، نگارنده
۱۱۴	جدول ۶-۵: برنامه فیزیکی مجموعه اداری و پشتیبانی مجموعه، نگارنده
۱۲۲	جدول ۷-۱: تجزیه و تحلیل آلترناتیو شماره یک
۱۲۳	جدول ۷-۲: تجزیه و تحلیل آلترناتیو شماره دو
۱۲۳	جدول ۷-۳: تجزیه و تحلیل آلترناتیو شماره سه

فهرست نمودارها

- نمودار ۱-۲: عوامل موثر در توسعه گردشگری ساحلی **Chawla 2004**, 127 ۱۲
- نمودار ۲-۲: عناصر تشکیل دهنده اکوتوریسم، انصاری و جلالی، ۱۳۸۶ ۲۳
- نمودار ۲-۲: مدل اکوتوریسم پایدار، منبع: زاهدی، ۱۳۸۲ ۳۲
- نمودار ۳-۲: الگوهای تعاملی بر مبنای اکوتوریسم پایدار، منبع: یحیی پور، ۱۳۸۹ ۳۴
- نمودار ۴-۲: الگوی تعاملی اکوتوریسم پایدار بر مبنای سطح مدیریت، منبع: یحیی پور، ۱۳۸۹ ۳۶
- نمودار ۵-۲: اصول اکوتوریسم پایدار بر مبنای سطوح مدیریتی، منبع: یحیی پور، ۱۳۸۹ ۳۶
- نمودار ۶-۲: الگوی تعاملی اکوتوریسم-محیط زیست، منبع: یحیی پور، ۱۳۸۹ ۳۷
- نمودار ۷-۲: الگوی تعاملی محیط زیست-جوامع بومی، منبع: یحیی پور، ۱۳۸۹ ۳۹
- نمودار ۸-۲: الگوی تعاملی اکوتوریسم-جامعه بومی، منبع: یحیی پور، ۱۳۸۹ ۴۱
- نمودار ۹-۲: تعریف پایداری و معماری پایدار، منبع: (**Andy Drumm & Alan Moore**, 2000 و **John Wiley & Sons**, 2004) ۴۵
- نمودار ۱۰-۲: استراتژی های پایداری اقتصادی، منبع: **Moustafa Hanafi** ۵۰
- نمودار ۱-۴: ویژگی های اقتصادی شهر بابل، طرح جامع بابل ۷۸
- نمودار ۲-۴: گلباد های فصلی ایستگاه بابل _ بهار و تابستان، خوشحال دستجردی, ۱۳۷۶: ۸۵ ۸۳
- نمودار ۳-۴: گلباد های فصلی ایستگاه بابل _ پائیز و زمستان، خوشحال دستجردی, ۱۳۷۶: ۸۵ ۸۴
- نمودار ۴-۴: مخلوط شهر بابل ۸۸
- نمودار ۵-۴: نمودار زیست اقلیمی بابل ۹۰
- نمودار ۶-۴: نمودار زیست اقلیمی ساختمانی بابل ۹۳
- نمودار ۷-۴: دیاگرام خورشیدی عرض جغرافیایی ۳۶ درجه، کسمایی، ۱۳۸۳ ۹۷
- نمودار ۸-۴: جهت گیری ساختمان در اقلیم مرطوب، کسمایی، ۱۳۸۳ ۹۷

برنامه های مربوط به اوقات فراغت و توریسم به عنوان پدیده اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مهمی تلقی می شوند. امروزه سیاحت و گردشگری به عنوان فعالیتی فرهنگی و اقتصادی در جوامع مختلف شناخته شده است. برخی صاحب نظران عقیده دارند که گردشگری به منزله نیروی محرک توسعه اقتصادی کشورهاست. گردشگری مزیت های فراوانی دارد و می تواند منبع مهمی برای اشتغال باشد، چرا که اشتغال در این صنعت به مهارت و کارآموزی بالایی نیاز ندارد و مردم محلی با کمی مهارت می توانند در مشاغل خدماتی مشغول به کار شوند (Brown, 2003). گردشگری فعالیتی است که غیر از مزایای اقتصادی و اشتغال زایی، تأثیرات اجتماعی و فرهنگی بسیاری دارد. در مقابل این مزیت ها، افزایش گردشگری بدون برنامه ریزی و مدیریت، سبب تخریب و تهدید محیط زیست و منابع طبیعی خواهد شد که همراه با افزایش تکنولوژی، گسترش شهرها، رشد سریع جمعیت، بحران انرژی و مشکلات زیست محیطی ناشی از ساخت و سازهای بی رویه و پراکندگی فضاهای سبز در سیمای شهر تأثیر عمیقی بر جای گذاشته است. در این راستا حفظ محیط زیست و بهره برداری مناسب از آن ضروری است. "در اقتصاد طبیعت نه تنها کاهش منابع و تخریب محیط زیست مطرح نیست، بلکه حتی منابع و محیط های کم بهره و خراب نیز ترمیم و تعالی می یابند و می توانند به عنوان مولد و سودآور عمل نمایند". (محمودی نژاد، ۱۳۹۰)

با توسعه گردشگری می توان باعث سطح رفاه زندگی اجتماعات بومی شد، اما جذب توریست نیازمند مکانیزم های مختلفی است، یکی از آنها جلب اعتماد گردشگران می باشد. وظیفه اصلی جلب گردشگر حفاظت از منابع توریستی محسوب می شود و باید سعی کافی بعمل آید تا با تعیین مقررات و قوانین لازم جهت حفظ حریم راهها و گذرها و مسیر رودها و همچنین تعیین نوع استفاده از اراضی و نیز مقررات ساختمانی، ویژگیهای طبیعی منطقه حفظ گشته و حتی المقدور از هر نوع اقدامی که صدمه ای به آن وارد آورد، با دور اندیشی کافی جلوگیری به عمل آید. (حلاجی ثانی، ۱۳۷۶: ۱۵۳-۱۵۵)

انسان امروزی با شناخت هر چه بیشتر از پتانسیل‌ها و پیچیدگی‌های طبیعت و زیست بوم‌های طبیعی و آثار مخرب ناشی از تخریب محیط زیست طبیعی، آسایش و تندرستی و منافع اقتصادی خود را در حفظ محیط زیست جستجو می‌کند به نحوی که با حضور و توسعه زیرساخت‌ها در مجامع مختلف فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و نظامی، سعی داشته است تا کمترین خسارت را به محیط زیست وارد نماید. در این راستا کمیسیون جهانی محیط زیست و توسعه در سال ۱۹۸۷ م، توسعه پایدار را به عنوان یک استراتژی برون رفت از این چالش زیست محیطی معرفی می‌کند. از دیدگاه براندا و رابرت ویل، یکی از پارامترهای دستیابی به پایداری و توسعه پایدار، توجه به فرهنگ و سنت و آداب و رسوم، شیوه و آداب زندگی هر منطقه (پایداری فرهنگی) می‌باشد. اکوتوریسم نیز به عنوان یکی از شاخه‌های شناخته شده صنعت توریسم علاوه بر درآمد‌های قابل توجه و اشتغالزایی بیش از ۲۰۰ میلیون نیروی انسانی، موجبات ارتباطات فرهنگی و پیوندهای اجتماعی و سیاسی میان جوامع مختلف را فراهم کرده است. بر این اساس تفکر جدید زیست محیطی و توسعه پایدار جهانی بدین طریق دنبال شده است؛ بطوریکه در دهه‌های اخیر، گذران تعطیلات و سفر به شیوه اکوتوریسم، بصورت یکی از پرکشش‌ترین انواع سفرها در نزد مردمان جهان در آمده است. نیازهای بوجود آمده از پس این گرایش جهانی، در جوامع میزبان و مهمان و موج عرضه و تقاضا، موجب می‌شود که دولت‌ها و برنامه‌ریزان جهت ایجاد شرایط بهینه و احترام به علایق سرمایه‌گذاران و مصرف‌کنندگان (اکوتوریست‌ها) بصورت اصولی و با رعایت کلیه اصول توسعه پایدار و پایداری، اکوتوریسم را هدایت و کنترل کنند، تا اینکه اکوتوریسم بتواند در مقابل ادعای خود مبنی بر پاس داشتن حساسیت‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و به ویژه و در راس همه، طبیعی، پاسخگو باشد. (جمال پور، ۱۳۷۹: ۸-۱۱)

از جمله اصول پایدار می‌توان به کاهش مصرف منابع موجود در طبیعت و انرژی طبیعی نام برد که به اصول طراحی بنا در هماهنگی با اقلیم و اکولوژی طبیعی، استفاده از عوامل محیطی برای ایجاد آسایش و آرامش و استفاده از منابع انرژی تجدیدپذیر در محیط و بنا، طراحی در هماهنگی با سایت و توجه به ایجاد کمترین تغییرات در اکولوژی طبیعی و زیست بوم، حفاظت از طبیعت و کاهش تولید سموم در آن اشاره کرد. "بنای اکولوژیک به هر فرم و شکل که باشد، مانند پوششی بر بدن انسان در مقابل عوامل طبیعی است، و به عنوان جزئی از طبیعت می‌تواند زنده باشد و در

تعامل با محیط بر آن تاثیر گذاشته، همچنین تغییرات محیط بر نحوه کار کردن آن تاثیر بگذارد". (محمودی محمد مهدی، ۱۳۸۷)

طراحی سبز عملی است برای حل مشکلات که طی آن، منابع طبیعی، قبل، بعد و در طی پروسه ساخت به کمترین حد آسیب می بینند. به علاوه در این نوع طراحی، مصالح باید مفید بوده، عمر مفید طولانی داشته و قابل بازگشت به چرخه طبیعت باشند. پایداری انسانی مستقیماً با پایداری طبیعی در ارتباط است، پایداری نیازمند زندگی مسئولانه است. پایداری یعنی زندگی مسئولانه، خوب ساختن، اسراف نکردن و ضایع نکردن.

آنچه که در این راستا حائز اهمیت است توجه به مشکلات و بحران های موجود پیرامون انرژی در جهان و کمبود ذخایر سوخت های فسیلی و افزایش آگاهی مردم در مورد تغییرات اقلیمی است، لذا روشی در طراحی اتخاذ گردید که از نظر اکولوژیکی با محیط پیرامونی سازگار باشد. از این رو سعی شده تا با بررسی اقلیم خاص منطقه که سایت مورد نظر در آن واقع است و با شناخت مواد و مصالح و بررسی نمونه های موجود از اصول به کار رفته در معماری بومی آن منطقه آگاهی یافته و الگویی مناسب جهت طراحی مجموعه به دست داده شود تا بدین وسیله گردشگران با اصول معماری بومی منطقه و رویکرد اکوتوریسم و توسعه پایدار آشنا شوند. این هدف در قالب تامین یک مجموعه تفریحی - گردشگری تعریف شده است و امید است به عنوان الگویی در این زمینه عمل نماید.

استفاده از انرژی های تجدید پذیر و بکار گیری سیستم های آن در جهت ایجاد مجموعه ای خودکفا از نظر تامین انرژی و بکار گیری معماری و مصالح بوم آورد منطقه از جنبه های نوآوری پروژه حاضر محسوب می گردد.

فصل اول: کلیات

۱-۱: شرح موضوع

فعالیت گردشگری امروزه به عنوان یکی از مهمترین و پویاترین فعالیتها در جهان مطرح است. به طوری که شمار گردشگران خارجی و داخلی و میزان درآمدزایی آن در سطح جهانی پیوسته روبه افزایش می باشد. از طرف دیگر درصد عمده ای از این فعالیت گردشگری را گردشگری متکی بر طبیعت تشکیل می دهد و بخش عمده ای از این فعالیت در سطح جهان در حال حاضر در نواحی ساحلی متمرکز شده است. گردشگری ساحلی به عنوان یکی از سریع ترین نواحی در حال رشد گردشگری به شمار می آید. مناطق ساحلی به خصوص سواحل ماسه ای به دلیل اینکه حد فاصل بین انبوهی از آب و خشکی می باشد، دارای اهمیت ویژه ای است، به پیوست این اهمیت این ناحیه بطور ذاتی برای انسانها جاذب و از پتانسیل لازم جهت اجتماع گردشگران برخوردار می شود.

تقریباً تمام شهرهای ساحلی شمالی و جنوبی ایران توان بالقوه برای ارائه گردشگری ساحلی را در حد رضایت بخش دارند که مستلزم برنامه ریزی، سازماندهی و سرمایه گذاری می باشند (البته در توسعه استانهای شمالی کشور باید توجه داشت که این مناطق مبتلا به اضافه رشد جمعیت در واحد سطح گردیده اند).